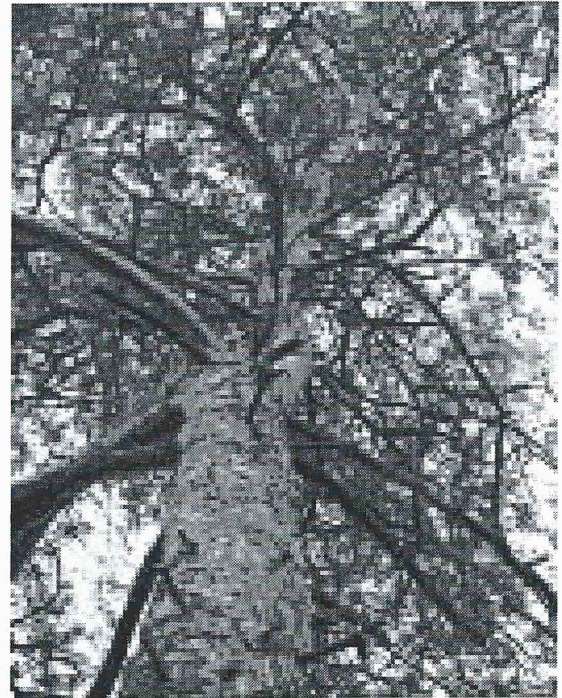

Hout, voor allen die het liefhebben

Wie het woord "hout" in de mond neemt staat meestal niet stil bij de betekenis van dit prachtige materiaal dat ooit als grondstof diende voor de bouw van enige van de vroegste constructies uit onze westerse beschaving. Wat ons vooral aanspreekt, is de warmte en de gezelligheid die hout in de huiselijke sfeer brengt. Wanneer men een meubel maakt en de vorm ziet ontstaan uit het ruwe basismateriaal is het net of je een kind ziet opgroeien.

Opvallend zijn de vele houtsoorten die gebruikt worden en in nog talrijker uitvoeringen verhandeld worden. Met dit artikel willen we jullie een blik gunnen in de wondere wereld van het gebruik van houtsoorten. Het zal het hart van elke gepassioneerde houtbewerker ongetwijfeld sneller doen slaan. Een bescheiden bijdrage ook tot een betere basiskennis van een eeuwenoud ambachtelijk vak waarvan elke houtbewerker-in-spe hoopt dat hij het op een mooie dag meester zal zijn.

De houtsoort waarmee iedere beginnende houtbewerker in contact komt, is rood noords grenen. Dit hout is immers zacht en eenmaal afgewerkt oogt het mooi. Daarom is het ideaal om er mee te leren werken en ook het bespreken waard.

Zaailingen van de Pinus Sylvestris worstelen zich naar het licht... tot ze kaprijpe bomen zijn.

Rood noords grenen behoort tot de familie Pinaceae en is bekend onder de wetenschappelijke naam *Pinus Sylvestris*. Deze lichtgetinte houtsoort komt uit Europa en het noorden van Azië. Het spinhout is wit tot geelachtig wit en het kernhout varieert van licht- tot roodbruin geel. Wat wel bijzonder is aan grenenhout is de gevoeligheid voor verblauwing van het spinhout. Dit kan nadelig zijn op esthetisch vlak, maar beïnvloedt op geen enkele wijze de stevigheid van grenen constructies.

Voor leken moeten we wel enkele van de voormelde woorden verduidelijken. Het buitenste gedeelte van de stam, waar het transport van de voedingsappen van de wortel naar de kruin plaatsvindt bij de levende boom, wordt het spinhout genoemd. Dit spinhout is jammer genoeg niet duurzaam. De rest van het hout, waar geen

levensprocessen meer plaatsvinden, wordt het kernhout genoemd. Dit hout is matig tot weinig duurzaam. De massa van grenen bedraagt gemiddeld 500kg/m^3 . Dit geeft talrijke voordelen bij het verwerken. De zachtheid van grenen vergemakkelijkt het verzagen. Enkel bij het zagen door grote knoesten kunnen zich kleine problemen voordoen. Ook bij het schaven stellen zich geen noemenswaardige problemen, tenzij weeral bij de knoesten die neigen tot barsten bij de verwerking. Het drogen verloopt eveneens gemakkelijk en snel, maar hier stelt zich weer het probleem van de verblauwing wat vermeden kan worden door een goede ventilatie in de houtstapels.

Grenen is op vele wijze toepasbaar. Buitenshuis kan grenen probleemloos gebruikt worden mits een goede afwerking en de nodige zorgen vóór blootstelling aan de vaak ruige weerelementen. We denken aan tuinmeubels, afbakingspalen, pergola's, enz. Talrijker zijn de toepassingen binnenshuis zoals gewone meubels, plafonds en wandbetimmeringen, parketvloeren, trappen, kisten, kleine houten voorwerpen zoals speelgoed en zelfs voor de papierindustrie. Hieruit kunnen we besluiten dat er weinig houtsoorten zoveel voordelen bieden als grenen. Het is vlot beschikbaar, vrij sterk en mits wat goede zorgen en een degelijke afwerking door een vakman, ook zeer mooi.

De volgende houtsoort is niet zo heel erg gekend, maar geniet onze persoonlijke voorkeur. Ze ziet er niet alleen prachtig uit maar verhoudt zich ook tot grenen als een absolute tegenpool. Het betreft de in Midden- en West-Afrika te vinden wengé.

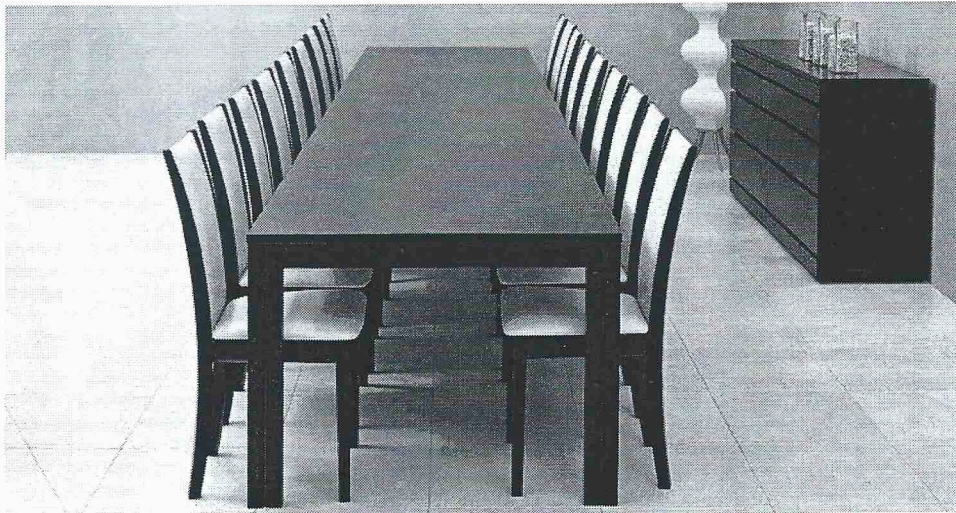
Vers gekapte wengéstam

De wetenschappelijke naam van wengé is *Millettia Laurentii*, familie van de Leguminosae-Fabaceae. Het spinthout is witachtig en het kernhout zwartbruin met witte adertjes. Door de hoge hardheid is wengé een duurzame houtsoort. Gemiddeld bedraagt de massa een slordige 850kg/m^3 . Het is dus ook een zware houtsoort. In de werkplaats van de vakman zien we dat de bewerkingen die wengéhout moet ondergaan, al heel wat meer moeite kosten dan bij de grenen. De zaagmachines bijvoorbeeld moeten over een hoog vermogen beschikken, en bij het schaven moet men er ook rekening mee houden dat de verwerking een irriterend houtstof oplevert dat

maagaandoeningen en huidontstekingen kan veroorzaken. Het droogproces verloopt zeer langzaam maar zonder moeilijkheden.

Wanneer wengé gedurende lange tijd aan direct zonlicht blootgesteld wordt, verbleekt zijn kleur. De toepassingen van wengé zijn talloos. Alle vormen van buitenschrijnwerk zijn mogelijk en bij de binnentoepassingen zijn parket voor intensief gebruik, trappen, meubilair, fineer-, draai- en beeldhouwwerk maar enkele eindproducten die men op het palmares van wengé kan schrijven.

Eetkamer uitgevoerd in massief wengé

Als afsluiter willen we het nog over de Amerikaanse en Europese esdoorn (Acer, familie van de Aceraceae) hebben. Vanaf de 17de eeuw is de esdoorn vanuit de heuvels van Zuid-Limburg aan zijn opmars begonnen. De esdoorn is veel aangeplant als laan- en sierboom. De boom kan veel schaduw verdragen en komt dan ook in de donkerste bossen voor. De "gewone esdoorn" kan de zilte zeewind verdragen. Deze esdoorn kan tot 200 jaar oud worden en wordt maximaal 35 meter hoog. De vruchten zijn voorzien van twee vleugeltjes om het zaad op de wind ver genoeg van de boom te brengen.

Esdoorns, met name de Japanse soorten, vertonen een grotere verscheidenheid van bladvormen en kleuren dan welke andere boom ook. Het nationale symbool van Canada is afkomstig van de "rode esdoorn".

Het hout van de esdoorn wordt o.a. gebruikt voor meubels, parket, muziekinstrumenten, fineer-, snij- en draaiwerk. In Amerika wordt van de "suikeresdoorn" sap afgetapt om er suiker en siroop van te maken, de "maple-sirup".

*Sub-contrabass gemaakt van Amerikaans esdoorn.
Dit 3 metershoge blaasinstrument is eigenlijk een blokfluit !*

Het gebruik van de esdoorn voor het maken van kunst/fijnmeubelen is de meest eerbare bestemming die men aan deze specifieke houtsoort kan toekennen. Het spinhout is niet te onderscheiden van het kernhout dat van zeer wit glanzend tot geelachtig wit en roodachtig wit getint is. De massa bedraagt gemiddeld 600kg/m^3 tot 650kg/m^3 , en situeert zich op dit vlak tussen grenen en wengé. Ondanks de prachtige eindbestemmingen is het hout helaas niet duurzaam. Dit is één van de hoofdredenen waarom esdoorn hoofdzakelijk voor esthetische doeleinden gebruikt wordt, en niet direct voor dragende constructies die sterkte en duurzaamheid vergen.

Het zagen van dit hout verloopt gemakkelijk met gereedschap dat geschikt is voor harde houtsoorten. Bij esdoorn met golvende draad mag de snijhoek van het mes niet groter zijn dan 15 graden om splinters te vermijden. Na het vellen van de bomen moet het droogproces zo snel mogelijk beginnen om verblauwing tegen te gaan. Ook hier is een goede stapeling van het hout noodzakelijk om een maximale luchtstroom tussen de vochtige planken te krijgen.

Artikel geleverd door de afdeling houtbewerking van het KTA1.